

THE KENYA NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL

Gredi ya 7

Mwongozo wa Kutathminia

SEHEMU A

SEPTEMBER 2024

ZOEZI 1: KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA

MWONGOZO WA KUTATHMINIA STADI YA KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA

(MAZUNGUMZO YA ANA KWA ANA NA UFAHAMU WA KUSIKILIZA)

Kigezo	Kuzidi Matarajio Kiwango 4	Kufikia Matarajio Kiwango 3	Kukaribia Matarajio Kiwango 2	Mbali Na Matarajio Kiwango 1
Mawasiliano (<i>matamshi, kiimbo na kusikika</i>)	Mwanafunzi anajieleza kwa ufasaha na urahisi, bila makosa ya kimatamshi na anapozungumza anasikika ipasavyo na asemayo yanaeleweka vyema. Maelezo yake yana mantiki na yanafuutilika kwa urahisi. Anazungumza kama mzawa wa lugha hii.	Mwanafunzi anajieleza kwa ufasaha. Ana matamshi yafaayo na kiimbo mwafaka. Ana makosa machache ya kimatamshi na kiimbo lakini anasikika vyema na asemayo yanaeleweka.	Mwanafunzi anajieleza kwa kusitasita. Anafanya makosa ya kimatamshi na kiimbo mara kwa mara na hasisikiki vyema. Maana inaweza kukisiwa kutokana na asemayo.	Ana stadi hafifu za kimatamshi na kiimbo. Anafanya makosa mengi ya kimatamshi. Anakosa mantiki /mfuatano ufao katika kujieleza. Hasisikiki vyema na asemayo hayaeleweki.
Ufahamu suala lengwa (<i>majibu sahihi, matumizi ya msamiati mwafaka</i>)	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa. Anatoa majibu sahihi kwa maswali yote aliyoulizwa kwenye muktadha. Anatumia msamiati mbalimbali kujieleza kulingana na muktadha/suala lengwa.	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa. Anatoa majibu sahihi kwa idadi kubwa ya maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha. Anatumia msamiati mwafaka kulingana na muktadha/suala lengwa.	Anatoa maelezo kwa baadhi ya maswali katika muktadha. Anatoa majibu kwa baadhi ya maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha. Anatumia msamiati mchache kujieleza kulingana na muktadha/suala lengwa.	Ana changamoto kuelewa na kutoa maelezo kwa maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha.
Matumizi ya ishara za mwili (<i>jinsi</i>)	Anaketi/ kusimama na kutumia ishara	Anaketi/ kusimama na kutumia ishara za uso na	Anaketi/kusimama na kutumia baadhi ya ishara za uso na	Ni nadra sana kutumia

Kigezo	Kuzidi Matarajio Kiwango 4	Kufikia Matarajio Kiwango 3	Kukaribia Matarajio Kiwango 2	Mbali Na Matarajio Kiwango 1
<i>anavyoketi/kusimama, ishara uso, kumtazama mwalimu, ukakamavu)</i>	za uso na mwili ipasavyo. Anamtazama mwalimu kila wakati kwa nia ya kuwasilisha ujumbe na anazungumza kwa ukakamavu.	mwili ipasavyo. Anamtazama mwalimu wakati mwingi kwa nia ya kuwasilisha ujumbe na anazungumza kwa ukakamavu.	mwili. Anamtazama mwalimu mara kwa mara na anazungumza kwa kusitasita. Baadhi ya nyakati anazungumza kwa ukakamavu.	ishara za uso na mwili. Hamtazami mwalimu kabisa. Anaangalia chini au kando akizungumza.

Tanbihi :

- i. Zoezi **I** na Zoezi **II** litathminiwe kwa pamoja ili kukadiria kiwango cha kufaulu cha mwanafunzi.
- ii. Zingatia mipaka ya kutuzia katika ukurasa wa **8** na **9**.
- iii. Rekodi viwango vya utendaji vya kila mwanafunzi kwa kuzingatia nakala kielelezo katika ukurasa wa **10**.

(I) MAZUNGUMZO YA ANA KWA ANA

Majibu yaliyopendekezwa

1. Mifano ya magonjwa ya kuambukizwa

- i. Homa
- ii. Kipindupindu
- iii. Upele
- iv. Kifuakikuu
- v. Korona
- vi. Ukimwi
- vii. Homa ya matumbo
- viii. Malaria

2. Namna ya kuzuia kipindupindu.

- a) Kutumia vyoo ifaavyo
- b) Kuchemsha maji
- c) Kuosha vyakula kabla ya kuvipika
- d) Kudumisha usafi wa kibinafsi kama vile kunawa mikono kabla ya kula.
- e) Kudumisha usafi wa sehemu za umma kama vile misala ya umma.

Hoja 1x1 =1

3. Madhara ya kutozuia kuenea kwa magonjwa yanayoambukizwa

- a) Kutakuwa na vifo/maafa
- b) Uzalishaji mali utathirika
- c) Idadi ya watalii itapungua
- d) Fedha za kigeni zitapungua
- e) Idadi ya wagonjwa katika hospitali itaongezeka
- f) Huduma za afya zitaathirika.

Hoja 1x1=1

- g) Wafanyakazi wa afya watapata shinikizo la kazi.
- h) Magonjwa yatanea zaidi/ kutakuwa na janga magonjwa.
- i) Sekta nyingine kama vile elimu zitaathirika

4. Surua, ukamba, firangi

Tanbihi: Kumbuka haya ni majibu yaliyopendekezwa. Mwanafunzi anaweza kutoa majibu tofauti na hayo. Tathmini mwanafunzi kwa kuzingatia jedwali lililo kwenye mwongozo huu wa kutathminia.

(II) UFAHAMU WA KUSIKILIZA

5. Shule ya Tusonge

1x1=1

6. **Guru alijithamini kwa vile :**

- i. Anakabilia na udhaifu wake bila kuvunjika moyo.
- ii. Anajishugulisha kuboresha sauti yake.
- iii. Anatumia kipawa kuwatumbuiza watu.
- iv. Anawaongoza wenzake kuiambia shule.
- v. Anatunga nyimbo mwenyewe.
- vi. Anatambua kipawa chake na kukionea fahari.
- vii. Anawasilisha nyimbo kwenye Ikulu.
- viii. Ana ujasiri wa kumwamkua rais.

1x1=1

7. **Kilichotokea baada ya Guru kuwasislisha wimbo Ikulu:**

- i. Alipongezwa kwa uimbaji mzuri.
- ii. Alituzwa.
- iii. Alitambuliwa kama shujaa wa usanii.
- iv. Sifa zake zilienea.
- v. Rais aliyafadhili masomo yake.
- vi. Mwalimu wake alituzwa.

- vii. Shule yake ilifadhiliwa.
- viii. Aliunda kikundi rasmi cha waimbaji shuleni.
- ix. Alipata mialiko ya kimataifa kuwatumbuiza.
- x. Alipata ufadhili wa kutengeneza kanda za nyimbo.

1x1=1

8. **Kuitia makali**- kuiimarisha, kuiboresha, kufanya mazoezi ili kuikuza, kuikuza, kuiendleza, kukabilia na kasoro sauti hiyo.

1x1

(III) KUSOMA KWA SAUTI

MWONGOZO WA KUTATHMINIA KUSOMA KWA SAUTI

Vigezo vya kutathmini	Kuzidi matarajio Kiwango 4	Kufikia matarajio Kiwango 3	Kukaribia matarajio Kiwango 2	Mbali na matarajio Kiwango 1
Kasi ya usomaji (<i>Idadi ya maneno yanayosomwa kwa usahihi kwa muda wa dakika moja</i>)	Anasoma kwa urahisi na mfululizo wakati wote. Anatumia vituo/ alama za uakifishaji mahali panapofaa wakati wote anaposoma kifungu kuanzia mwanzo hadi mwisho. Anasoma kwa usahihi zaidi ya maneno 95 kwa muda wa dakika moja.	Anasoma kwa urahisi na mfululizo. Anatumia vituo/ alama za uakifishaji mahali panapofaa katika kiasi kikubwa cha muda wa kusoma. Anasoma kwa usahihi maneno 95 kwa muda wa dakika moja.	Wakati mwingine anasitasita anaposoma. Hazingatii kikamilifu vipumuo na vikomo mwishoni mwa sentensi. Anasoma kwa usahihi kati ya maneno 48--94 kwa muda wa dakika moja	Anatatizika kusoma na anarudiarudia maneno mengi na inabidi kurudi nyuma kuanza upya. Anachosoma hakiwezi kufuatilika. Anasoma kwa usahihi kati ya maneno 1-47 kwa muda wa dakika moja.
Kiwango cha sauti na	Anasoma kwa uwazi, ufasaha na kwa sauti	Anasoma kwa uwazi na kwa sauti	Anasoma baadhi ya sehemu za kifungu kwa uwazi na	Anasoma neno kwa neno na inabidi asaidiwe. Sauti yake ni

<p>usahihi (<i>Kusikika kwa sauti, matamshi na kuunganisha maneno na kuyasoma pamoja kimantiki</i>)</p>	<p>inayosikika.</p> <p>Anatamka ipasavyo zaidi ya maneno 95.</p> <p>Anaunganisha na kuyasoma maneno pamoja kimantiki wakati wote anaposoma.</p>	<p>inayosikika.</p> <p>Anatamka ipasavyo maneno yote 95.</p> <p>Anaunganisha maneno mengi na kuyasoma pamoja kimantiki wakati mwingi.</p>	<p>kwa sauti inayosikika.</p> <p>Anatamka ipasavyo kati ya maneno 48-94</p> <p>Anaunganisha baadhi ya maneno mengi na kuyasoma pamoja kimantiki wakati mwingi</p>	<p>chini sana kiasi cha kutosikika..</p> <p>Anatamka ipasavyo maneno kati ya 0-47</p> <p>Mara nyingi maneno anayosoma hayaeleweki (wanaboboja)</p>
<p>Kusoma kwa kutumia ishara zifaazo. (<i>Kiimbo, toni na ishara uso</i>)</p>	<p>Sauti yake ina toni na kiimbo na hubadilika kwa mujibu wa hisia za kifungu.</p> <p>mwingi sauti inabadilika kulingana na wahusika katika kifungu. Anatumia kidatu (ukubwa au udogo) wa sauti wakati wote.</p> <p>Wakati wote anatumia ishara za uso ipasavyo anaposoma kifungu.</p>	<p>Sauti yake ina kiimbo.Toni hubadilika kulingana na hisia zinazoibuliwa na kifungu.</p> <p>Wakati mwingi sauti inabadilika kulingana na wahusika katika kifungu. Anatumia kidatu (ukubwa au udogo) wa sauti wakati mwingi.</p> <p>Wakati mwingi anatumia ishara za uso ipasavyo anaposoma kifungu.</p>	<p>Sauti yake huwa na toni kiimbo wakati mwingine na hubadilika kulingana na baadhi ya hisia za kifungu. Habadilishi sauti kulingana na wahusika.</p> <p>Wakati mwingine sauti yake huwa na kiimbo na toni hubadilika. Habadilishi sauti kulingana na wahusika. Sauti yake inabakia ile ile (sauti bapa)</p> <p>Wakati mwingine anatumia ishara za uso ipasavyo anaposoma kifungu.</p>	<p>Sauti yake haibadiliki katika kifungu kizima. Hatumii kiimbo wala toni yake haibadiliki kulingana na hisia za kifungu anaposoma.</p> <p>Hatumii ishara anaposoma kifungu.</p>

MIPAKA YA KUTUZIA SEHEMU (A)
KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA

UPEO/ALAMA (SCOPE)	KIWANGO CHA UTENDAJI (PERFORMANCE LEVELS)
4 (Anajibu maswali yote 8 kwa usahihi)	4
3 (Anajibu kati ya maswali 6 hadi 7 kwa usahihi)	3
2 (Anajibu kati ya maswali 4 hadi 5 kwa usahihi)	2
1 (Anajibu chini ya maswali 2 kwa usahihi)	1

Tanbihi

Mbali na kigezo cha ufahamu wa suala lengwa, tathmini pia izingatie kigezo cha mawasiliano na matumizi ya ishara za mwili.

MIPAKA YA KUTUZIA SEHEMU (A)
KUSOMA KWA SAUTI (Kasi ya Usomaji)

UPEO/ALAMA (SCOPE)	KIWANGO CHA UTENDAJI (PERFORMANCE LEVELS)
4 (Anasoma maneno zaidi ya 95 kwa usahihi)	4
3 (Anasoma maneno 95 kwa usahihi)	3
2 (Anasoma kati ya maneno 48-94 kwa usahihi)	2
1 (Anasoma kati ya maneno 0-47 kwa usahihi)	1

MIPAKA YA KUTUZIA SEHEMU (A)

KUSOMA KWA SAUTI (Mawasiliano, Ufahamu wa Suala lengwa na Matumizi ya Ishara za Mwili)

UPEO/ALAMA (SCOPE)	KIWANGO CHA UTENDAJI (PERFORMANCE LEVELS)
4	4
3	3
2	2
1	1

Tanbihi:

Tuza alama **4,3,2** na **1** kwa kuzingatia vigezo vilivyotolewa kwenye mwongozo kwa ujumla pasi na kuzingatia kigezo kimoja.

